EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.12.2021
COM(2021) 970 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o provádění rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES), směrnice o normách environmentální kvality (2008/105/ES ve znění směrnice 2013/39/EU) a směrnice o povodních (2007/60/ES)

Provádění plánovaných programů opatření
Nové prioritní látky
Předběžná posouzení povodňových rizik a oblasti potenciálního významného povodňového rizika

{SWD(2021) 970 final} - {SWD(2021) 971 final}

1. Úvod

S přijetím Zelené dohody pro Evropu[1] podnikla EU zásadní kroky k řešení souběžných a vzájemně propojených krizí v oblasti změny klimatu, zdravotních rizik, ztráty biodiverzity a znečištění, které se týkají všech složek životního prostředí. Udržitelná správa jakosti a množství vody má při reakci na tyto krize ústřední úlohu, a to na základě stávajícího právního rámce a ambiciózního provádění Zelené dohody pro Evropu a následných iniciativ v ní obsažených. Financování, které mají členské státy nyní k dispozici pro provádění plánů na podporu odolnosti a oživení, představuje dodatečnou podporu, která jim pomůže řešit stávající vlivy na jakost a množství sladké vody, čímž bude podle zásady „neškodit“ rovněž stimulovat přechod na čisté, oběhové a bezuhlíkové evropské hospodářství.

V roce 2021 se Evropa opět stala svědkem dopadů extrémních událostí souvisejících s vodou, které byly ještě umocněny účinky změny klimatu: dramatické záplavy v povodích řek Rýna a Mázy a nevídané vlny veder a lesní požáry způsobily tragické ztráty na lidských životech a škody ve výši mnoha miliard eur. Přestože se tyto události problematiky správné vodní politiky týkají jen částečně, poukazují na důležitost lepšího hospodaření se sladkou vodou, o niž se dlouhou dobu soustavně usiluje, a to i v mezinárodním měřítku.

Rámcová směrnice o vodě[2] stanoví hlavní rámec a celkové cíle v oblasti vodní politiky v Evropě a dosažení dobrého stavu všech povrchových a podzemních vod. Směrnice o environmentálních normách kvality[3] a směrnice o podzemních vodách[4] doplňují rámcovou směrnici o vodě o normy pro povrchové, respektive podzemní vody. Kontrola účelnosti právních předpisů EU v oblasti vody z roku 2019[5], která se zabývala těmito třemi směrnicemi a směrnicí o povodních[6], došla k závěru, že stávající právní rámec obecně plní svůj účel, byť existuje prostor pro zlepšení. Vyhodnotila, že dosažení cílů rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních bude vyžadovat značnou finanční podporu, rychlejší provádění a lepší začlenění těchto cílů do odvětvových právních předpisů. Některé nedostatky právních předpisů a možná opatření týkající se chemických látek budou posouzeny v rámci probíhajícího hodnocení dopadů, které se zabývá seznamem látek v podzemních a povrchových vodách[7].

Tato zpráva má za cíl poskytnout další poznatky a bude dalším milníkem pokroku v celkovém provádění právních předpisů, ale i odrazovým můstkem k posouzení další generace (2022–2027) plánů povodí (RBMP) a plánů pro zvládání povodňových rizik.

---

[1] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1).

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES ze dne 16. prosince 2008 o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 348, 24.12.2008, s. 84), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/39/EU ze dne 12. srpna 2013 (Úř. věst. L 226, 24.8.2013, s. 1).

[4] Směrnice 2006/118/ES Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. prosince 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu (Úř. věst. L 372, 27.12.2006, s. 19).

[5] https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm

[6] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/60/ES ze dne 23. října 2007 o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik (Úř. věst. L 288, 6.11.2007, s. 27).

[7] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12662-Integrovane-hospodareni-s-vodou-revidovane-seznamy-latek-znecistujicich-povrchove-a-podzemni-vody_cs

Obsahuje posouzení, v němž se Komise zaměřuje na povinné zprávy týkající se vody, které byly nedávno podány členskými státy, a to z těchto hledisek:

- pokrok v provádění programů opatření podle rámcové směrnice o vodě, druhý cyklus (2016–2021),
- monitorování prioritních látek v povrchových vodách přidaných na seznam podle směrnice o environmentálních normách kvality v roce 2013,
- přezkum a aktualizace předběžného vyhodnocení povodňových rizik z prvního cyklu směrnice o povodních (2016–2021).

2. Podávání zpráv

Druhé plány povodí podle rámcové směrnice o vodě (z prosince 2015) Komise posoudila v roce 2019[8]. Průběžné zprávy o provádění programů opatření měly být odevzdány do prosince 2018. Komise podle článku 18 rámcové směrnice o vodě musí Parlament a Radu informovat o pokroku v provádění programů opatření do tří let od vypracování zprávy o hodnocení plánů povodí. Všechny členské státy podaly zprávy o průběžném provádění svých programů opatření.

Co se týče směrnice o environmentálních normách kvality, tato zpráva posuzuje pokrok při provádění požadavků odsouhlasených v roce 2013 a souvisejících s dvanácti novými látkami, které byly přidány na seznam prioritních látek v povrchové vodě. Konkrétně čl. 3 odst. 1a bod ii) směrnice 2008/105/ES ve znění směrnice 2013/39/EU členským státům ukládá, aby vytvořily a Komisi předložily doplňující monitorovací program a předběžný program opatření vztahující se na nově přidané látky. Všechny členské státy o nových prioritních látkách podaly zprávy.

A co se týče druhého cyklu podávání zpráv podle směrnice o povodních, členské státy měly podle článku 14 do 22. prosince 2018 přezkoumat a aktualizovat svá předběžná vyhodnocení povodňových rizik z prvního cyklu. Zprávy měly být Komisi podány do 22. března 2019. Téměř všechny členské státy podaly zprávy o aktualizaci svých prvních předběžných vyhodnocení povodňových rizik[9].

3. Druhé programy opatření – průběžné vyhodnocení

Článek 11 rámcové směrnice o vodě členským státům ukládá vytvořit program opatření pro každou oblast povodí a určit jeho obsah, který bude zahrnovat základní opatření (čl. 11 odst. 3) a doplňující opatření (čl. 11 odst. 4), ale podle potřeby také dodatečná opatření (čl. 11 odst. 5).

Členské státy byly požádány, aby podávaly zprávy o pokroku při provádění svých vymezených „hlavních typů opatření“. Hlavní typy opatření jsou obvyklá opatření, která mají

[8] https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/impl_reports.htm

[9] Některé členské státy zprávu v termínu nepodaly. Komise zahájila řízení pro porušení povinnosti z důvodu pozdního podání zprávy. K dnešnímu datu čekají na rozhodnutí pouze dvě řízení.

oslabovat vlivy, například odstraňování překážek z řek, vylepšování čistíren odpadních vod, postupné ukončení používání prioritních látek atd.[10]

Vyhodnocení programu opatření odráží situaci popsanou v databázi WISE. Kdykoli to bylo možné, byla vytvořena samostatná analýza pro základní opatření podle čl. 11 odst. 3 rámcové směrnice o vodě a pro doplňující a dodatečná opatření podle čl. 11 odst. 4 a čl. 11 odst. 5 rámcové směrnice o vodě.

Přímé srovnání údajů z plánů povodí a programů opatření z roku 2018 často není možné kvůli metodickým problémům, jako jsou změny opatření, různé základní roky a změny v hranicích vodních těles. Informace poskytnuté v letech 2016 a 2018 a plánované pro rok 2021 však stále poskytují kvantitativní údaje o pokroku, jehož bylo při provádění programů opatření dosaženo. Tyto údaje se snaží v maximální možné míře zohledňovat tato zpráva a související pracovní dokument útvarů Komise.

Celková situace

V polovině cyklu pro období 2016–2021 byla prováděna opatření ve všech členských státech, přičemž v některých případech došlo ke zdržení. V porovnání s programy opatření z roku 2015 všechny členské státy informovaly o svých hlavních typech opatření a některé z nich[11] své zprávy dokončily a věnují se nyní popisu oblastí povodí. Většina členských států dosáhla pokroku při určování toho, co chybí k dosažení dobrého stavu v případě každého závažného vlivu, a při určování úrovně provádění opatření nutné k dosažení dobrého stavu. V případě členských států (18), které ve zprávách poskytly údaje umožňující podrobnější analýzu a srovnání, lze konstatovat, že 70–100 % cílů souvisejících s oblastmi povodí splnily tři z nich[12], zatímco ve čtyřech dalších[13] 30–80 % ukazatelů naznačuje, že se tyto státy k dosažení cíle v podobě dobrého stavu blíží. Další členský stát[14] dosáhl cíle v šestnácti z 25 oblastí povodí. To je povzbudivý pokrok, díky němuž bude možné lépe určit opatření a pořadí jejich plnění.

Členské státy, které určily i jiné vlivy kromě těch významných, v reakci na ně zavedly opatření, zpravidla určily, co chybí k dosažení dobrého stavu, a stanovily ukazatele s cílem stanovit míru provádění potřebnou k dosažení dobrého stavu.

[10] Seznam hlavních typů opatření v dokumentu WFD Reporting Guidance 2022 (Pokyny pro podávání zpráv podle rámcové směrnice o vodě pro rok 2022), strana 387.
[11] Dánsko, Řecko, Chorvatsko a Slovinsko.
[12] Estonsko, Lotyšsko, Malta.
[13] Česká republika, Francie, Portugalsko, Rakousko.
[14] Španělsko.

Členský stát	Oblast povodí	Všechna opatření splněna	Všechna plánovaná opatření splněna	Některá opatření splněna	Některá plánovaná opatření splněna	Žádná opatření nesplněna
AT	3			3		
BE	8	1		5	1	1
BG	4			1	3	
CY	1			1		
CZ	3			3		
DE	10			10		
DK	4				4	
EE	3			3		
EL	14			14		
ES	25			25		
FI	8		8			
FR	14			7	7	
HR	2			2		
HU	1		1			
IE	3			3		
IT	8		1	3	4	
LT	4				4	
LU	2			2		
LV	4				4	
MT	1			1		
NL	4			4		
PL	10				10	
PT	10			9	1	
RO	1			1		
SE	5				5	
SI	2			2		
SK	2			2		

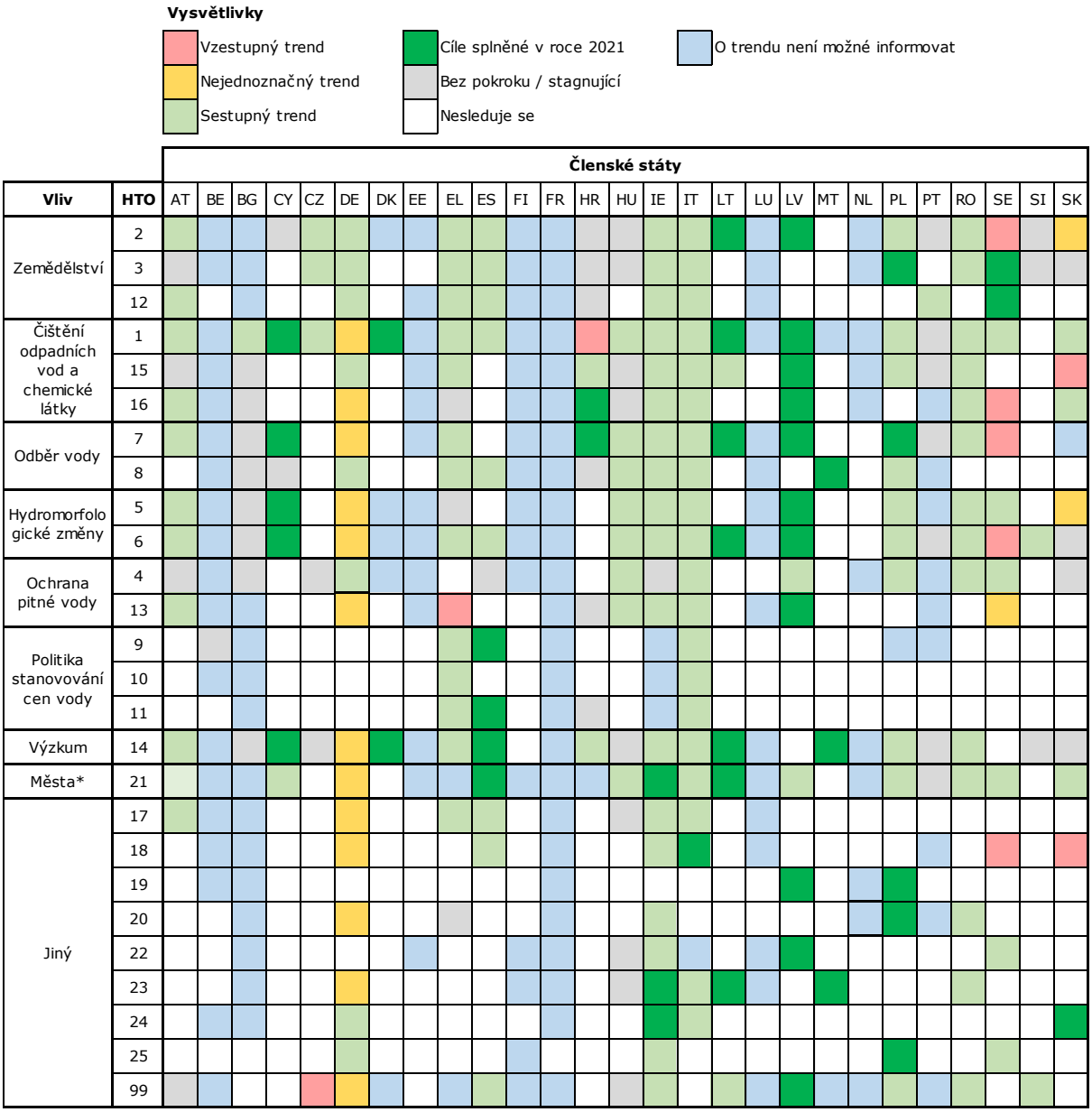
Tabulka 1: Stav a pokrok od druhé generace plánů povodí pro oblasti povodí.

Členské státy také podaly zprávy o překážkách, s nimiž se při provádění programů opatření setkaly. Podle tabulky 2 níže jsou nejvýznamnějšími překážkami nedostatek financí, zpoždění a správa.

		Překážky							
Členský stát	Oblast povodí	Správa	Zpoždění	Nedostatek financí	Chybějící mechanismy	Chybějící opatření	Ekonomická neúčinnost	Extrémní události	Jiná
AT	3								
BE	8		3	3	2				2
BG	4		4		1	1			
CY	1								
CZ	3	3	3	3	3		3	3	
DE	10		10	4	10	9	7	4	10
DK	4		4						4
EE	3		3	3	3				
EL	14		14						
ES	25	25	25	25	25				
FI	8			8	8				
FR	14	14	14	14	14				14
HR	2		2	2	2				
HU	1	1	1	1	1	1		1	1
IE	3	3		3			3		3
IT	8	5	5	8	7	1	2	6	
LT	4								
LU	2							1	2
LV	4			4				4	
MT	1		1						
NL	4		4	4			4		4
PL	10	3	3	3	3	4	4	2	5
PT	10		8	9			8	8	
RO	1		1	1	1		1		1
SE	5				5				
SI	2			2					
SK	2		2	2			2		2

Tabulka 2: Překážky při provádění programů opatření podle oblastí povodí

Tabulka 3 níže shrnuje očekávané trendy při dosahování cílů u jednotlivých vlivů a příslušných hlavních typů opatření, jak je odhadovaly členské státy v polovině cyklu pro jeho druhou polovinu (2018–2021). Vzestupný trend představuje odklon od cílů právních předpisů, sestupný trend naznačuje přiblížení k cílům.

**Znečištění z městských oblastí, dopravy a vybudované infrastruktury*

Tabulka 3: Oznámený očekávaný pokrok u hlavních typů opatření na roky 2018–2021

3.1 Boj proti znečištění

Díky Zelené dohodě pro Evropu se boj proti znečištění dostal do středu pozornosti. Snahu o nulové znečištění ztělesňují komplexní akční plán nulového znečištění[15] a Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek[16]. Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“[17], která se zaměřuje mimo jiné na snížení ztráty živin a množství pesticidů a na rozvoj ekologického zemědělství, a Farmaceutická strategie pro Evropu[18], která má za cíl mimo jiné omezit množství antibiotik v životním prostředí, také pomohou uspíšit snižování znečištění vody.

Znečištění způsobené zemědělstvím

Zemědělství je ve zprávách uváděno jako jeden z hlavních činitelů, kvůli nimž se nedaří dosáhnout dobrého stavu vodních útvarů v EU. Může způsobovat difúzní znečištění povrchových a podzemních vod dusičnany a pesticidy[19]. Kromě difúzního znečištění je v případě zemědělství velkým vlivem také odběr vody, který u podzemních vodních útvarů vede k nedostatku vody a nedosažení jejich dobrého stavu.

Členské státy pracují především na opatřeních, jejichž cílem je omezit znečištění živinami způsobené zemědělstvím (hlavní typ opatření 2) a znečištění pesticidy způsobené zemědělstvím (hlavní typ opatření 3) a zavést poradenské služby v oblasti zemědělství (hlavní typ opatření 12). Zprávy také ukázaly, že všechny členské státy mají obecná pravidla týkající se vypouštění odpadů ze zemědělství.

Deset členských států používá tato pravidla na celém svém území, zatímco ostatní používají jiná pravidla podle oblasti povodí nebo ve dvou případech pouze v oblastech ohrožených dusičnany. Podle zpráv členských států vypadá situace v případě hlavního typu opatření 2 poměrně slibně vzhledem k tomu, že příslušné ukazatele se zlepšují, což znamená, že opatření jsou při zlepšování stavu účinná a blíží se k dosažení dobrého stavu, a nenásleduje žádný patrný trend, který by naznačoval, že vlivy nejsou při zlepšování stavu vody účinné a že je v těchto případech nutné větší úsilí. V případě hlavních typu opatření 3 a 12 je situace nejednoznačná, protože mnoho členských států tato opatření nesleduje nebo o nich nepodává zprávy. Členské státy, které opatření sledují, zjistily, že většina ukazatelů naznačuje přiblížení k cílům, ale mnoho z nich nezaznamenalo žádný patrný trend, což znamená, že vlivy, na něž se vztahují hlavní typy opatření, nejsou při zlepšování stavu vody účinné a že je v těchto případech zapotřebí většího úsilí.

Opatření členských států v kontextu jejich programů opatření zahrnují opatření vycházející ze směrnice o dusičnanech[20], přičemž nejnovější zpráva o jejím provádění[21] doporučuje zesílená opatření ve znečištěných oblastech, a z opatření strategických plánů nové společné

[15] https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en
[16] https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en
[17] EUR-Lex – 52020DC0381 – CS – EUR-Lex (europa.eu)
[18] https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy_cs
[19] Zpráva agentury EEA o hodnocení stavu vod z roku 2018 – Evropská agentura pro životní prostředí (europa.eu)
[20] Směrnice Rady 91/676/EHS ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (Úř. věst. L 375, 31.12.1991, s. 1).
[21] EUR-Lex – 52021DC1000 – CS – EUR-Lex (europa.eu)

zemědělské politiky (SZP), které se mají předložit Komisi nejpozději 1. ledna 2022. Nedávná zpráva Evropského účetního dvora analyzovala, do jaké míry SZP a vodní politika EU podporují udržitelné používání vody v zemědělství.[22] Komise je toho názoru, že společná zemědělská politika k dosažení tohoto cíle přispívá různými nástroji a opatřeními. Nová společná zemědělská politika poskytuje důležitou příležitost zvýšit ambice a financovat dodatečná opatření, která budou prospěšná pro udržitelné hospodaření s vodou v zemědělství díky novým ekorežimům v pilíři I a programům rozvoje venkova v pilíři II. Nová společná zemědělská politika se zaměřuje na devět specifických cílů stanovených v článku 6 návrhu Komise[23], z nichž tři jsou prospěšné pro životní prostředí[24]. Členské státy musí při vývoji svých plánů přispívat k dosažení těchto specifických cílů. Existuje také požadavek na přispění k dosažení cílů Zelené dohody včetně cíle strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“, který spočívá ve snížení ztrát živin o 50 % a snížení celkového množství použitých chemických pesticidů a rizik s nimi spojených o 50 %, přičemž tyto cíle jsou uvedeny mimo jiné v doporučeních společné zemědělské politiky[25] zaslaných členským státům.

Znečištění způsobené domácnostmi a průmyslem

Zprávy ukazují pozitivní trend, zejména v případě opatření souvisejících s výstavbou nebo modernizací čistíren odpadních vod (hlavní typ opatření 1)[26], s postupným ukončováním používání prioritních látek či prioritních nebezpečných látek (hlavní typ opatření 15) a s modernizací nebo vylepšením průmyslových čistíren odpadních vod (hlavní typ opatření 16). Téměř všechny členské státy mají režim udělování oprávnění a/nebo povolení, pomocí něhož omezují vypouštění z bodových zdrojů odpadních vod, což se týká podzemní i povrchové vody. Nejméně polovina členských států však stále vypouštění v malé míře povoluje, ačkoli v některých případech je u takového vypouštění požadována registrace. Téměř bez výjimky zavedly členské státy opatření, jejichž cílem je zamezit znečištění povrchových vod.

Plánovaná revize směrnice o čištění městských odpadních vod[27] (podle návrhu Komise v roce 2022) má dále snížit množství znečisťujících látek v evropských povrchových a podzemních

---

[22] Zvláštní zpráva 20/2021: Udržitelné využívání vody v zemědělství: finanční prostředky v rámci SZP pravděpodobněji podporují větší, ale ne efektivnější využívání vody, září 2021. https://www.eca.europa.eu/cs/Pages/DocItem.aspx?did=59355
Komise se domnívá, že společná zemědělská politika přispěla k naplňování cílů rámcové směrnice o vodě různými mechanismy, mezi něž patří zejména podmíněnost, platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí a ekologizaci, platby přispěvatelům za náklady a příjmy ušlé kvůli provádění rámcové směrnice o vodě a dále podpora rozvoje venkova a s ní spojené investice.

[23] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), COM/2018/392 final.

[24] **Specifický cíl 4** – přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, mimo jiné snižováním emisí skleníkových plynů a podporou ukládání uhlíku, a dále podporovat udržitelnou energetiku; **specifický cíl 5** – podporovat udržitelný rozvoj přírodních zdrojů, jako je voda, půda a ovzduší, a účinné hospodaření s nimi, mimo jiné snižováním závislosti na chemických látkách; **specifický cíl 6** – přispívat k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilovat ekosystémové služby a zachovávat stanoviště a krajiny.

[25] Strategické plány SZP | Evropská komise (europa.eu)

[26] 18 členských států informovalo, že se jim podařilo značně pokročit k dosažení cíle.

[27] Směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, 30.5.1991, s. 40).

vodách, a to jednak zvýšením objemu odpadních vod, na nějž se směrnice vztahuje, a dále tím, že zajistí, aby se větší množství odpadní vody upravovalo pokročilými čisticími technologiemi. Nový přístup založený na rizicích, který zavádí revidovaná směrnice o pitné vodě[28], posílí spolupráci mezi správci vodních zdrojů a lidmi, kteří mají na starost provádění rámcové směrnice o vodě.

Podobně by měla plánovaná revize směrnice o průmyslových emisích[29] (podle návrhu Komise v roce 2022) zlepšit soulad s normami jakosti vody v případech přímého i nepřímého vypouštění a zdůraznit potřebu systému environmentálního řízení, který by řešil opětovné využívání vody a účinné využívání zdrojů.

Nové prioritní látky

Bylo vypracováno samostatné vyhodnocení stávajícího stavu, pokud jde o monitorování a opatření týkajících se nových látek uvedených ve směrnici o environmentálních normách kvality z roku 2013. Podle této směrnice by členské státy měly monitorovat dalších dvanáct látek[30].

Většina států již dvanáct látek přidaných v roce 2013 monitoruje. Čtyři členské státy[31] informovaly o chemickém stavu všech monitorovaných látek a u všech látek, u kterých nebyly dodrženy normy, vymezily hlavní typy opatření. Dalších jedenáct členských států informovalo o většině monitorovaných látek a u látek, u kterých nebyly dodrženy normy, vymezilo hlavní typy opatření. Ostatní členské státy nepodaly kompletní zprávu, protože chyběly informace o oblastech povodí a/nebo látkách. Některé látky byly monitorovány v jiné matrici než v té, kterou popisuje směrnice o environmentálních normách kvality. U těchto látek v dané matrici často nebyly poskytnuty informace o jejich derivátech.

V roce 2022 Komise navrhne revizi seznamu látek v povrchových a podzemních vodách. To by mohlo vést k tomu, že do seznamu látek, u nichž musí být emise do vody omezeny nebo musí postupně ukončeny, budou přidány další pesticidy, léčiva a průmyslové chemické látky.

3.2 Zvyšování účinnosti hospodaření s vodou

Díky Zelené dohodě je nyní účinné hospodaření s vodou pevnou součástí politické agendy EU. Akční plán pro oběhové hospodářství[32] zdůraznil budoucí roli nařízení o minimálních požadavcích na opětovné využívání vody[33], které v rámci integrovaného hospodaření s vodou usnadní alternativní dodávku vody na zavlažování. Akční plán také oznámil, že Komise

[28] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2184 ze dne 16. prosince 2020 o jakosti vody určené k lidské spotřebě (Úř. věst. L 435, 23.12.2020, s. 1).
[29] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).
[30] Látky doplněné v roce 2013: Dikofol, kyselina perfluoroktansulfonová a její deriváty, chinoxyfen, dioxiny a sloučeniny s dioxinovým efektem, aclonifen, bifenox, cybutryn, cypermethrin, dichlorvos, hexabromcyklododekany, heptachlor a heptachlorepoxid, terbutryn.
[31] Chorvatsko, Estonsko, Slovensko a Švédsko.
[32] https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en
[33] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/741 ze dne 25. května 2020 o minimálních požadavcích na opětovné využívání vody (Úř. věst. L 177, 5.6.2020, s. 32).

usnadní účinné hospodaření s vodou v průmyslových procesech (např. revizí směrnice o průmyslových emisích). Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu[34] z roku 2021 požaduje zajištění přístupu ke sladké vodě a účinnější využívání vody ve všech odvětvích a oznámila, že Komise pomůže snížit spotřebu vody zvýšením požadavků na úsporu vody u výrobků. Přechod na technologie a postupy umožňující úsporu vody je třeba podpořit příslušnými hospodářskými nástroji.

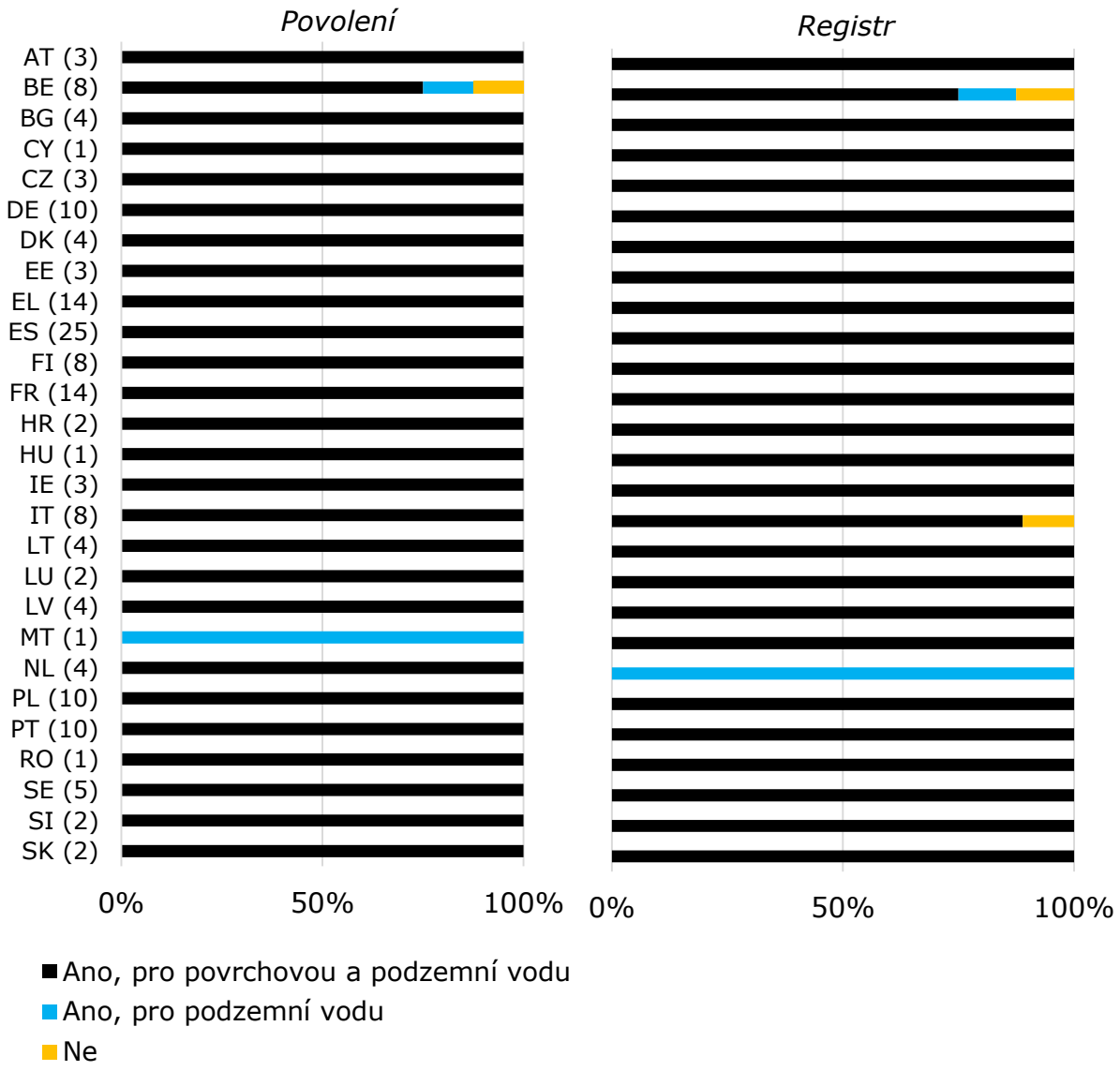
Podle revidované směrnice o pitné vodě (čl. 4 odst. 3) budou muset členské státy zavést opatření, která budou řešit velké množství úniků, k nimž v současnosti dochází. Iniciativy „renovační vlna“ a „evropský Bauhaus“[35] souvisejí s účinným hospodařením s vodou ve stavebním odvětví. Strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030[36] navíc požaduje, aby orgány členských států přezkoumaly povolení k odběru a vzdouvání s cílem realizovat ekologické průtoky. Účelem je dosáhnout dobrého stavu nebo potenciálu všech povrchových vod a dobrého stavu všech podzemních vod nejpozději do roku 2027.

Účinnému hospodaření s vodou členské státy přisuzovaly a stále přisuzují vysokou prioritu. Více než polovina z nich zavedla opatření v předchozím cyklu (2010–2015) a bude v tom pokračovat také v budoucnosti. Skupina dalších deseti států zavedla opatření v předchozím cyklu, ale neuvádí žádné další plány na budoucí opatření.

Většina členských států sdělila, že hlavními vlivy jsou odběr vody a odklon toku. Nejrelevantnější opatření související se snížením vlivů a dopadů způsobených odběrem vody jsou zlepšení režimu toku a/nebo zavedení minimálního ekologického průtoku (hlavní typ opatření 7, uvedený v oddíle týkajícím se hydromorfologie) a opatření, která řeší účinnost hospodaření s vodou, technická opatření pro zavlažování, průmysl, energii a domácnosti (hlavní typ opatření 8). Tato kvantitativní opatření oznámila téměř polovina členských států. V očekávání nového nařízení o minimálních požadavcích na opětovné využívání vody přidalo jedenáct členských států opětovné využívání vody do programů opatření jako opatření pro hospodaření se zdroji vody.

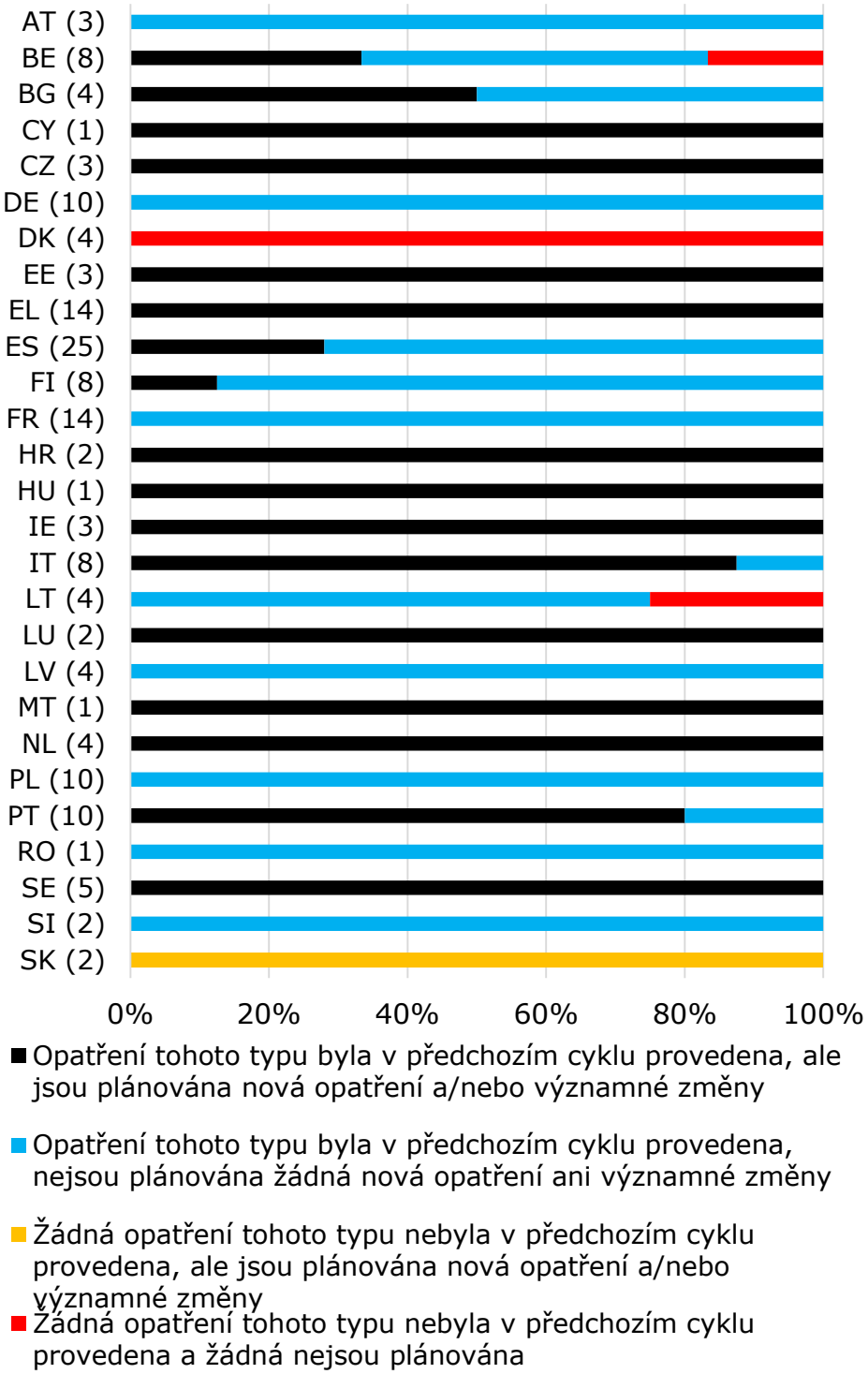
Významný pokrok je možné pozorovat v případě základních opatření, která řeší *odběr vody*. To, že členské státy informují o odběru vody, ukazuje, že skoro všechny mají nějaký režim udělování povolení nebo registr, kterými odběr podzemní a povrchové vody omezují (viz obrázek 1). Většina členských států má také režim udělování koncesí, oprávnění a/nebo povolení, který omezuje vzdouvání vod, a/nebo registr vzdutí. Asi polovina z nich však sdělila, že pro malé odběry platí z omezení výjimka.

[34] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=EN
[35] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662; https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_cs
[36] https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_cs

Obrázek 1: Povolení nebo registr sloužící k omezení odběrů vody

Co se týče povolení umělé infiltrace nebo doplňování útvarů podzemních vod (viz obrázek 2), členské státy buď zavedly opatření, dokončily taková opatření v předchozím cyklu, nebo je naplánovaly v tom současném. To jim umožní lépe se vyrovnat s nedostatkem vody a znečištěním.

Obrázek 2: Povolení umělé infiltrace nebo doplňování útvarů podzemních vod

3.3 Přizpůsobování se změně klimatu

Očekává se, že se sílícími dopady změny klimatu se budou zvyšovat i tlaky na dostupnost čisté sladké vody v dostatečném množství[37], a proto jsou zapotřebí odpovídající opatření, aby se zajistilo dosažení cílů rámcové směrnice o vodě. Podle zpráv o přizpůsobování se změně klimatu (hlavní typ opatření 24) nahlásilo činnost týkající se povrchové vody jen šest členských států a činnost týkající se podzemní vody jen čtyři členské státy. Většina členských států nahlásila jako hlavní vlivy difúzní znečištění, odběr nebo odklon toku, fyzické změny a přehrady, překážky a zdymadla. Dalším důležitým typem vlivu jsou bodové zdroje.

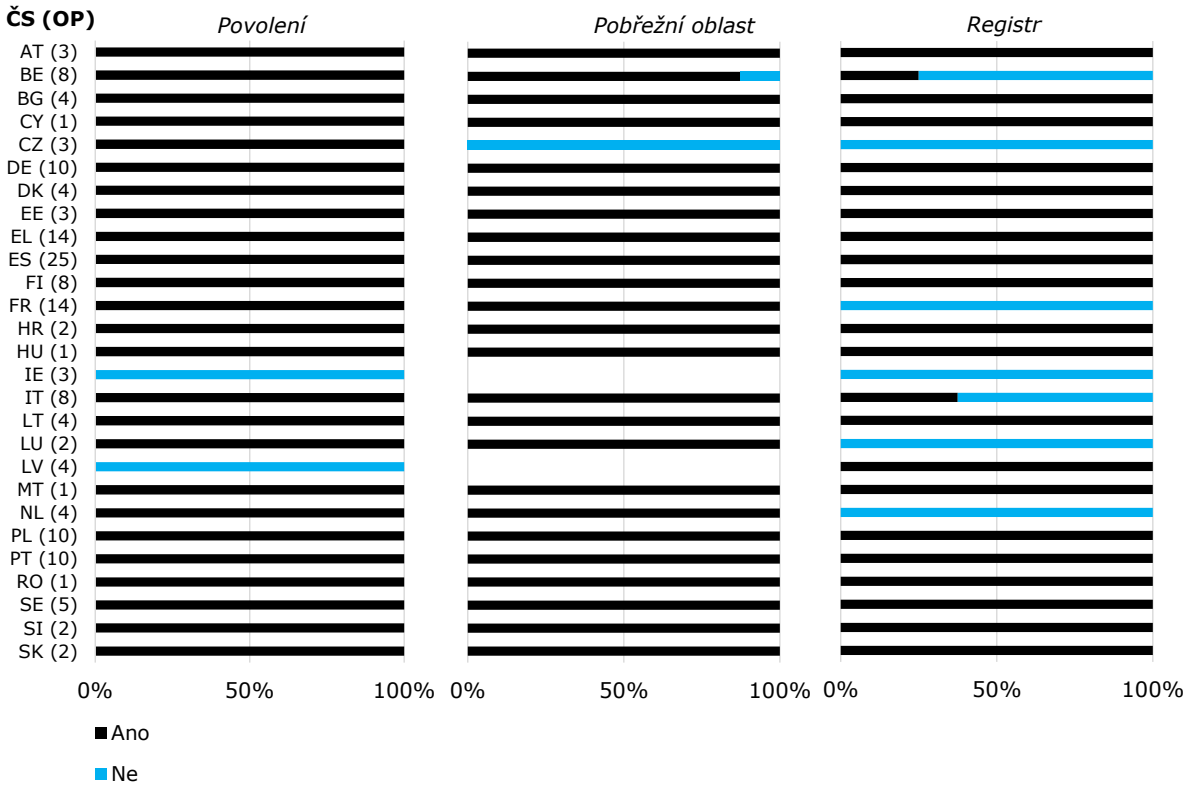
3.4 Řešení hydromorfologických vlivů

Hydromorfologická změna je i nadále největším druhem vlivu vyvíjeného na vodní útvary. Zelená dohoda a obzvlášť strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu[38] otevřely další možnosti řešení hydromorfologických vlivů, jako jsou přehrady, jezy, změněné hladiny podzemní vody atd. Cíl v podobě 25 000 km volně tekoucích řek v Evropě, o který usiluje strategie v oblasti biologické rozmanitosti, zdůrazňuje, jak je důležité, aby se řeky bočně i podélně znovu propojily a znovu tak vytvořily propojené ekosystémy.

Rámcová směrnice o vodě (čl. 11 odst. 3 bod i)) vyžaduje, aby členské státy zajistily *omezení hydromorfologických podmínek* vodních útvarů, které mohou mít podobu požadavku na předchozí povolení nebo registrace. Získané informace uvedené níže ukazují, které členské státy mají povolovací režimy omezující fyzické úpravy vodních útvarů.

[37] https://www.eea.europa.eu/highlights/water-stress-is-a-major

[38] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Strategie-pro-udrzitelnou-a-inteligentni-mobilitu_cs

Obrázek 3: Povolení s cílem omezit fyzické úpravy vodních útvarů

Téměř všechny členské státy mají povolovací režimy omezující fyzické úpravy vodních útvarů. Takřka všechny z nich zahrnují pobřežní oblasti. Většina členských států má rejstřík fyzických úprav.

Nejrelevantnějšími opatřeními jsou v této souvislosti vylepšení podélné návaznosti (hlavní typ opatření 5), jiná hydromorfologická vylepšení nad rámec podélné návaznosti (hlavní typ opatření 6), vylepšení režimu toku a ekologického průtoku (hlavní typ opatření 7) a opatření v oblasti přirozeného zadržování vody (hlavní typ opatření 23).

Opatření pro vylepšení podélné návaznosti (hlavní typ opatření 5) v případě povrchových vod nahlásilo 20 členských států. Většina z nich sdělila, že přehrady, překážky a zdymadla jsou největším vlivem, který s těmito opatřeními souvisí.

Sedm členských států[39] očekává pokrok při vytváření podélné návaznosti, které vychází z opatření, která měla být prováděna mezi lety 2018 a 2021. Dva členské státy[40] navíc očekávaly, že cílů dosáhnou už v uvedeném období.

Jiná opatření pro zlepšení hydromorfologie než podélnou návaznost (hlavní typ opatření 6) nahlásila v případě povrchových vod většina států a v případě podzemní vody čtyři z nich.

[39] Irsko, Itálie, Maďarsko, Rakousko, Polsko, Rumunsko a Švédsko.
[40] Kypr a Lotyšsko.

Většinou je záměrem těchto opatření řešit vliv související s fyzickou změnou koryta, dna koryta, pobřežní oblasti a/nebo břehu.

Členské státy musí nejdřív u svých vodních útvarů odvodit cíle ekologického průtoku (předpoklad dosažení dobrého stavu řek) a poté zavést veškerá nutná opatření, aby dosáhly těchto cílů (sdružených v hlavním typu opatření 7), což zahrnuje i omezení odběru nebo odpouštění dostatečného množství vody do dolního toku řeky při provozu přehrad.

V druhých plánech povodí bylo uvedeno, že ekologické průtoky jsou odvozeny a zavedeny v případě všech vodních útvarů jen v několika málo členských státech. Většina států ve zprávách uvedla, že práce, která by měla vést k dosažení cílů, je plánována na tento cyklus.

Následně poskytnuté informace související s podáváním zpráv o programech opatření v roce 2018 ukazují, že sedm členských států odvodilo ekologické průtoky v případě všech nebo některých vodních útvarů. To se podobá zprávám z roku 2016, což znamená, že nenastal žádný zjevný pokrok. Ostatní státy v práci pokračují, ale nahlášené ukazatele neumožňují pokrok podrobně vyhodnotit.

Co se týče opatření zavedených kvůli dosažení ekologického průtoku, dvacet členských států podalo zprávu o hlavním typu opatření 7 pro povrchovou vodu a jen pět jich podalo zprávu o hlavním typu opatření 7 pro podzemní vodu.

4. Druhé předběžné vyhodnocení povodňových rizik

Jak dokládá hodnocení Komise zveřejněné v roce 2019[41], rámec pro řízení povodňových rizik je nyní v EU pevně zaveden.

Co se dále týče druhého cyklu provádění (2016–2021), prvním krokem podle směrnice o povodních byla příprava předběžného vyhodnocení povodňových rizik (PFRA) a určení oblastí potenciálních závažných povodňových rizik (APSFR), a to do konce roku 2018. Předběžná vyhodnocení vycházejí převážně z dostupných údajích o dřívějších povodních a z prognóz možných budoucích povodní.

Komise vyhodnotila druhý cyklus přípravy předběžného vyhodnocení povodňových rizik členských států[42]. Od předchozího cyklu polovina z nich vylepšila sběr údajů a/nebo metodiku zpracovávání předběžného vyhodnocení povodňových rizik. U dvanácti států byla na základě stávající metodiky aktualizována kritéria pro určování budoucích závažných povodní. Ačkoli byla zintenzivněna diskuse ohledně povodní v městských oblastech a zvyšování hladiny moří, nejčastěji zaznamenávaným zdrojem záplav v EU (dvě třetiny z celkového počtu) jsou říční povodně. U většiny členských států existují důkazy o tom, že zohledňují důsledky budoucích povodní na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a ekonomickou činnost. Pozornost věnovaná životnímu prostředí a kulturnímu dědictví se od prvního cyklu zřejmě zvýšila, protože podíl oblastí, které jsou povodněmi potenciálně

[41] Aby to Evropská komise potvrdila, vypracovala hodnocení směrnice o povodních a svá zjištění zveřejnila v dokumentu https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm z roku 2019.
[42] První cyklus (2010–2015) viz https://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm.

ohroženy a u nichž se životní prostředí ani kulturní dědictví nepovažují za důležité, klesl o přibližně 10 %. Situace kolem zaznamenávání dopadů povodní je v porovnání s první cyklem jasnější, protože téměř dvě třetiny členských států předložily solidní důkazy o tom, že mají k dispozici jasné metodiky pro vyhodnocování dřívějších povodní. V případě 60 % povodí v EU však neexistují údaje o výši nákladů na škody způsobené povodněmi. Zde je tedy prostor pro zlepšení, protože sběr takových údajů pomáhá při kalkulaci nákladů a přínosů a při přidělování priority opatřením. Většina členských států zvážila dlouhodobý vývoj (z hlediska socioekonomických faktorů, infrastruktury, využití půdy), ovšem s různou mírou pečlivosti. Existují také důkazy o tom, že všechny členské státy ve svém předběžném vyhodnocení vzaly v potaz změnu klimatu; to je zlepšení oproti prvnímu cyklu, v němž změnu klimatu nevzalo v potaz šest států a u pěti z nich to nebylo jasné.

5. Náklady a financování

Tabulka 2 v oddíle 3 ukazuje, že dvěma hlavními překážkami včasného provedení, o nichž členské státy informovaly, je nedostatek financí a zpoždění v průběhu provádění projektů.

Zprávy členských států o nákladech a financování programů opatření se celkově zdají být neúplné, studie poradenské společnosti nicméně odhaduje[43], že opatření stanovená ve druhých plánech povodí vyžadují investice ve výši minimálně 142 miliard EUR. To představuje podcenění celkových nákladů, protože v údajích jsou značné mezery a nejsou zahrnuty provozní náklady a náklady na údržbu infrastruktury. V případě plánů pro zvládání povodňových rizik odhaduje tentýž zdroj celkové náklady na 14 miliard EUR a opět se s nejvyšší pravděpodobností jedná o podcenění nákladů. Členské státy využívají celou škálu zdrojů financování, především poplatky za vodu a hygienizaci, fondy EU a veřejné vnitrostátní fondy a v menším rozsahu poplatky za odběr a znečištění. Celkově méně využívají soukromé investice (příspěvky) a inovativnější způsoby financování jako režimy plateb za ekosystémové služby.

Ve vztahu k finančním možnostem odvětví vodohospodářství zmíněná studie zjistila, že přibližně polovina členských států dosahuje 90% míry finanční návratnosti nákladů. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj[44] informovala, že v celé EU platí spotřebitelé asi 70 % finančních nákladů na poskytování vodohospodářských služeb (prostřednictvím poplatků za vodu), zatímco zbylých 30 % je hrazeno z veřejných financí. Tyto dvě zprávy ukazují velké rozdíly jak napříč členskými státy, tak mezi širokými odvětvími domácností, zemědělství a průmyslu.

Návratnost nákladů na životní prostředí a zdroje se navíc zdá být nižší. Nedávná zpráva Evropského účetního dvora[45] poukazuje na výzvy spojené s náklady na znečištění. Obzvláště konstatuje, že je složité získat zpět vyšší náklady na vodohospodářské služby kvůli znečištění

[43] Woods & ACTeon (2021), Economic data related to the implementation of the WFD and the FD and the financing of measures (Hospodářské údaje související s prováděním rámcové směrnice o vodě a směrnice o povodních a s financováním opatření), zpráva připravovaná jménem GŘ pro životní prostředí.
[44] OECD, Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection (Financování dodávek vody, hygienizace a ochrany před povodněmi), 2020.
[45] Zvláštní zpráva Evropského účetního dvora 12/2021, „Zásada ‚znečišťovatel platí': její uplatňování v environmentálních politikách a opatřeních EU není jednotné", červenec 2021.

způsobenému difúzními zdroji. Širší a lepší uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ by znečišťovatele více motivovalo ke snižování a prevenci znečištění, a to i prostřednictvím vlastních ekologických investic. Soudě podle velkého množství vodních útvarů, které nemají dobrý kvantitativní stav[46], není plně využit potenciál, který by měla lepší úprava ceny vody podle skutečného nedostatku vody; zapotřebí jsou také trvalé investice do účinného využívání vody. Tyto snahy o motivaci a účinnost přispívají k určování výše kapitálových investic potřebných k účinnému a udržitelnému řízení čím dál většího nedostatku vodních zdrojů.

6. Závěry

Většina členských států dosáhla pokroku při určování toho, co chybí k dosažení dobrého stavu v případě každého závažného vlivu, a při určování úrovně provádění opatření nutné k dosažení dobrého stavu. To je povzbudivý pokrok, díky němuž bude možné lépe určit opatření a pořadí jejich plnění. Značný pokrok v provádění opatření je možné vidět obzvláště v případě boje proti znečištění, ale i odběru a účinného hospodaření s vodou. Jako pozitivní fakt lze poznamenat, že členské státy provádějí opatření k dosažení cíle. Je však zjevné, že cesta, která je dělí od úplného dosažení cílů rámcové směrnice o vodě, je ještě dlouhá. V této souvislosti informovaly členské státy o několika překážkách, kvůli nimž nemohou provádět svá opatření rychle – jedná se především o nedostatek financí.

Se současnými a budoucími dopady změny klimatu se problém týkající se hospodaření s vodou z hlediska jejího množství stále stává stále naléhavějším v celé Evropě, což ovlivní dosažení cílů právních předpisů, které se vody týkají. Ve směrnici o povodních má EU právní rámec, který je pro takový účel vhodný. Snižování rizika povodní v nejdůležitějších místech a obdobích je ale záležitostí pečlivého a jednotného provádění, které vyžaduje neustálou a dlouhotrvající pozornost a nadnárodní spolupráci. Dramatické události v Evropě v létě 2021 ukazují, kolik práce je ještě třeba vykonat, než se podaří riziko povodní účinně snížit.

Boj s nedostatkem vody je podobně naléhavou záležitostí. Neudržitelné způsoby využívání vody v celé Evropě společně se změnou klimatu způsobují větší míru vypařování a delší období extrémního sucha, což neblaze přispívá k již existujícímu nedostatku vody ve stále větších částech Evropy. Součástí reakce v souvislostech globálního klimatu, zdraví, biologické rozmanitosti a výzev týkajících se znečištění musí být mnohostranný plán odolnosti vůči problémům týkajícím se vody.

Díky Zelené dohodě pro Evropu začal vznikat plán odolnosti vůči problémům týkajícím se vody, který věnuje pozornost účinnému hospodaření s vodou prostřednictvím legislativních přezkumů a horizontálních strategií, jako je akční plán EU pro oběhové hospodářství a strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu. V tomto ohledu došlo k pokroku i na úrovni jednotlivých odvětví, jako například v zemědělství, energetice a dopravě. Je zásadní, aby se situace v tomto ohledu dále zlepšovala.

Stanovování ceny vody je silný nástroj ke zvýšení účinnosti hospodaření s vodou přispívající k účinnému a udržitelnému řízení poptávky po vodě. Je třeba jej pečlivě koncipovat tak, aby bral ohledy na místní podmínky a sociální problémy (jako je nejistý přístup domácností k

[46] 5. zpráva o provádění rámcové směrnice EU o vodě a směrnice o povodňových rizicích, COM(2019) 95 final.

cenově dostupné pitné vodě vysoké kvality, jak ho podporuje revidovaná směrnice o pitné vodě). Funguje také nejlépe společně s politickými opatřeními o zamezování znečištění a s podporou inovace účinného hospodaření s vodou a investic do něj.

Investice do vody jsou všeobecně prospěšným řešením – jsou přínosné pro vodu a biologickou rozmanitost či přírodu a také představují impuls k obnovení a vytvoření pracovních míst. Prostředky, které členské státy dostaly k dispozici prostřednictvím programu INVEST EU a víceletého finančního rámce, by tedy měly být v plné míře využity. S podporou nařízení o taxonomii[47] pro udržitelné investice se mohou tyto prostředky stát katalyzátorem systémové změny a pomoci mobilizovat snahy vnitrostátních a soukromých subjektů. Program Horizont Evropa poskytuje další příležitosti, jak investovat do výzkumu a inovací vodohospodářství EU a jak lépe spojit provádění s potřebami společnosti a občanů[48].

Evropa dospěla v oblasti vodního hospodářství do bodu zlomu a další zásadní plány řízení povodí a plány řízení povodňových rizik mají být předloženy na jaře roku 2022. Do roku 2027, kdy skončí možnost získat výjimku z povinností uložených rámcovou směrnicí o vodě a kdy všechny vodní útvary musí být v dobrém stavu, nezbývá mnoho času.

Vzhledem k tomu, že většina vodních útvarů v EU stále není v dobrém stavu, je naléhavě zapotřebí, aby členské státy ještě zrychlily svou činnost. Při přijímání nezbytných opatření by členské státy i zúčastněné strany měly využít jedinečnou příležitost, kterou Zelená dohoda pro Evropu představuje, a zajistit tak, aby problémy týkající se vody byly v budoucnosti zvládnutelné.

[47] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic (Úř. věst. L 198, 22.6.2020, s. 13).

[48] Včetně nové generace ambiciózněji partnerství zaměřených na cíl (evropské partnerství pro zabezpečení vody pro planetu – Water4All); partnerství pro klimaticky neutrální, udržitelnou a produktivní modrou ekonomiku (Partnership for a climate neutral, sustainable and productive Blue Economy, SBEP) a výzkumné a inovační mise („Oceány a vody“, „Přizpůsobování se změně klimatu“ a „Zdravá půda“).